

Rekeningenrapport over 2020

*Presentatie in de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
20 juli 2021*

Introductie

“Brillen” om naar de rekeningen te kijken

① Geven de Vlaamse rekeningen een *waarheidsgetrouw* beeld van de werkelijkheid ?

→ “kloppen de cijfers” ?

→ certificering = oordeel (zonder voorbehoud, voorbehoud, afkeuring, onthouding)

② Boekt Vlaanderen goede *financiële* resultaten ?

Bijv.

- duiding bij uitvoering van de begroting
- toetsing aan begrotingsnormen
- duiding bij de financiële resultaten
- impact COVID 19

③ Waar geeft Vlaanderen zijn geld aan uit en willen we dit ?

→ maatschappelijke waarden en prioriteiten, achter de ontvangsten en uitgaven

= politieke bril

≠ bevoegdheid Rekenhof

Let wel: rekeningen = activiteiten en resultaten van de overheid die in geld kunnen worden uitgedrukt

→ de rekeningen vertellen iets over *beleidsuitvoering* (benutting kredieten), maar weinig over de *effecten* van beleid, *kwaliteit van de dienstverlening* ...

→ op termijn zullen de prestatie-indicatoren in de begrotings- en beleidstoelichtingen (BBT's) die informatie bieden

TYPE BOEKHOUDING	Begrotingsboekhouding (uitvoeringsrekening van de begroting)	Bedrijfseconomische boekhouding (algemene boekhouding)	ESR-boekhouding (nationale rekeningen)
Documenten	Rekening van de uitvoering van de begroting + toelichting (BBT)	Jaarrekening, bestaande uit: <ul style="list-style-type: none"> • een balans • een resultatenrekening • een toelichting 	ESR-geconsolideerde rekening
Deels dezelfde concepten en spelregels, maar ook belangrijke verschillen	<ul style="list-style-type: none"> • Een boekhouding van de jaarlijkse stromen (inkomsten en uitgaven), die dezelfde vorm heeft als de begroting • Bestaat uit twee deelrapporteringen: aanrekening van verbintenissen (= beleidskredieten) en verplichtingen (= betaalkredieten) 	<ul style="list-style-type: none"> • Boekhouding van jaarlijkse stromen én van het vermogen (zoals materiële en financiële activa) • Ook verrichtingen zonder geldstroom, nodig om het vermogen correct te berekenen (bijv. afschrijvingen, voorzieningen, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Boekhouding van jaarlijkse stromen (inkomsten en uitgaven) • ESR = ± statistiek, kan retroactief worden herzien als de ESR-consolidatieperimeter of de spelregels wijzigen (<i>in tegenstelling met de bijna onherroepelijkheid van boekhoudcijfers</i>)
SalDI	Uitvoeringsresultaat (saldo van ontvangsten en uitgaven)	Bedrijfseconomisch resultaat (verschil tussen opbrengsten en kosten = winst / verlies)	ESR-Vorderingensaldo
Functies	Parlementaire controle → via de begroting geeft het parlement een machtiging aan de regering, deze rekening toont hoe deze machtiging is uitgevoerd	Management binnen de departementen en agentschappen, bijv.: <ul style="list-style-type: none"> - opvolging debiteuren - beheer vermogen - berekenen kostprijs dienstverlening - kasprognoses 	Controleren of voldaan is aan de Europese verplichtingen → vergelijkbaar kader voor alle EU landen

**Geven de rekeningen een
getrouw beeld van de
werkelijkheid ?**

Algemene rekeningen

(Vlaamse ministeries + IVA's zonder rechtspersoon + DAB's)

Certificering door het Rekenhof:

- 1) uitvoeringsrekening begroting: **voorbehoud**
- 2) ESR-rekening: **zonder voorbehoud**
- 3) bedrijfseconomische rekening: **onthouding**

Rekeningen rechtspersonen

Certificering door bedrijfsrevisoren, in het kader van "single audit" baseert het Rekenhof zich op de controles van de bedrijfsrevisoren

Oordelen: bijlage 2 Rekeningenrapport

ESR geconsolideerde rekening

Certificering door het Rekenhof: **zonder voorbehoud**

NB: er vallen 146 Vlaamse rechtspersonen binnen de consolidatie, enkele Vlaamse rechtspersonen vallen buiten de consolidatie (*De Watergroep, Openbare Psychiatrische Centra ...*)

Vier mogelijke opinies :

- "**zonder voorbehoud**" (goedkeuring) = jaarrekening geeft getrouw beeld van de werkelijkheid, conform de boekhoudnormen
- "**voorbehoud**" = getrouw beeld, behalve op een aantal punten waarover voorbehoud wordt gemaakt
- "**afkeuring**" = de jaarrekening geeft geen getrouw beeld van de werkelijkheid
- "**onthouding**" = te weinig informatie om een oordeel te formuleren over een belangrijk deel van de rekeningen

**(1) Algemene rekening:
bedrijfseconomische rekening:
+ balans
+ resultatenrekening
+ toelichting**

Oordeel: onthouding

Balans = bezit en schulden op 31.12.2020

Sterke verbeteringen:

- **Aanrekening juiste boekjaar** = opgelost (nog kleine bedragen – 0,5 mio euro recurrent - o.a. MOW)
- **Waardering van financiële participaties:** + 8,1 mia (nog kleine verbeteringen mogelijk, zie 2 vb: 189,6 mio)
- **Afwaardering vorderingen: fiscaal** (oninbare vorderingen geboekt) + **niet-fiscaal** (22,7 mio euro)

ACTIVA	2019	2020	PASSIVA	2019	2020
Immateriële vaste activa	32,4	18,7	Reserves	9,6	9,0
Materiële vaste activa	16.992,0	17.537,1	Overgedragen resultaat	14.780,4	1.887,4
Financiële vaste activa	9.313,4	17.418,4	Herwaarderingsmeerwaarden	0,0	7.586,9
VASTE ACTIVA	26.337,8	34.974,3	EIGEN VERMOGEN	14.790,0	9.483,4
Vorderingen op meer dan één jaar	1.308,0	1.572,6	VOORZIENINGEN	0,0	111,8
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.916,5	2.331,2	Schulden op meer dan één jaar	7.700,5	18.784,2
Geldbeleggingen	34,8	25,3	Schulden op ten hoogste één jaar	6.817,2	10.086,5
Liquide middelen	112,7	424,7	• <i>Schulden op meer dan een jaar die binnen het jaar vervallen</i>	768,2	593,7
Overlopende rekeningen	59,6	231,8	• <i>Financiële schulden</i>	735,4	1.824,8
VLOTTENDE ACTIVA	3.431,6	4.585,6	• <i>Handelsschulden</i>	530,7	619,2
TOTAAL	29.769,4	39.559,9	• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	1.034,3	1.168,5
			• <i>Overige schulden</i>	3.748,6	5.880,2
			Overlopende rekeningen	461,7	1.094,1
			VREEMD VERMOGEN	14.979,4	29.964,8
			TOTAAL	29.769,4	39.559,9

Werken burgerlijke bouwkunde: vele onzekerheden, i.c. haveninfrastructuur (uit balans), bruggen (dubbeltellingen), teveel kosten meegerekend → miljarden euro (over- en onderwaarderingen)

Gebouwen & percelen: geen waardering 9,6% gronden + 60,4% gebouwen → 1, 6 miljard onderwaardering (ruw geschat o.b.v. gem. prijs / m²)

Voorziening voor niet opgenomen vakantiedagen

Quid: geschillen, overgenomen pensioenfondsen, schadedossiers erkende rampen

Resultatenrekening = kosten en opbrengsten in 2020

	2019	2020
Omzet	149,9	163,7
Andere bedrijfsopbrengsten	42.592,2	40.711,7
Niet recurrente bedrijfsopbrengsten	803,5	526,8
Bedrijfsopbrengsten	43.545,6	41.402,1
Handelsgoederen	5,4	2,1
Diensten en diverse goederen	1.312,2	1.457,0
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	1.074,3	1090,0
Afschrijvingen en waardeverminderingen	485,9	668,3
Andere bedrijfskosten	41.183,7	45.354,6
Niet recurrente bedrijfskosten	14.388,4	5.563,6
Bedrijfskosten	58.449,9	54.135,5
Resultaat	-14.904,3	-12,733,4
Financiële opbrengsten	59,0	89,3
Financiële kosten	134,6	249,4
Resultaat van het boekjaar voor belastingen	-14.979,9	-12.893,6
Belastingen op het resultaat	0,0	0,0
Resultaat van het boekjaar	-14.979,9	-12.893,6

→ geen andere afwijkingen van materieel belang (behoudens degene die ook op de balans tot uiting kwamen)

Het negatieve resultaat in 2020 is vooral te wijten aan éénmalige elementen:

- de nieuwe aanrekeningsregels voor subsidies (-1.190 miljoen euro) (oplossing jaarafgrenzingprobleem)
- de inboeking van de schuld voor ziekenhuisfinanciering (-5.313,7 miljoen euro)
- de gevolgen van corona (ruw geschat: 5,6 miljard euro, i.c. 3,3 miljard meer uitgaven en 2,3 miljard minder inkomsten).

Toelichting bij de balans en resultatenrekening: onvolledig

- **Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen (VO 6.14)**
 - Zijn opgenomen:
 - Gewestwaarborgen (12,3 miljard euro)
 - Hangende geschillen (t.b.v. 42,4 miljoen euro)
 - Zijn niet opgenomen:
 - belangrijke principe-overeenkomsten (*bijv. Oosterweel*) met grote financiële gevolgen voor de komende jaren
 - openstaande vastleggingen (5.237,7 miljoen euro) (*wél opgenomen in Volume 13*)
- **Waarderingsregels (VO 6.19 + bijlage)**
 - De waarderingsregels voor de opbrengsten ingevolge de bijzondere financieringswet (BFW) worden niet toegelicht. Die toelichting is relevant: **in 2021 bedraagt de positieve afrekening van de dotaties BFW op basis van de definitieve parameters 2020 751,2 miljoen euro.**
Oorzaak: gewijzigde economische parameters: bij de tweede begrotingsaanpassing 2020 werd uitgegaan van een negatieve evolutie van het BBP van -10,6%; bij de definitieve afrekening werd dit herzien naar -6,2%. **Maar deze afrekening wordt niet aangerekend aan 2020, maar in 2021**

**(2) Algemene rekening:
Uitvoeringsrekening van de begroting**

Oordeel: voorbehoud

Uitvoeringsrekening = ontvangsten en uitgaven in 2020

(in miljoen euro)

	2019	2020	2020	%
	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	
Algemene ontvangsten	40.808,9	38.678,8	39.102,3	101,1%
Toegewezen ontvangsten	703,5	620,8	520,0	83,8%
Totaal ontvangsten	41.512,4	39.296,6	39.622,3	100,8%
Gesplitste vereffeningskredieten	43.763,6	50.703,9	48.963,8	96,6%
Variabele kredieten	570,9	1.413,0	428,6	30,3%
Totaal uitgaven	44.334,5	52.116,9	49.392,4	94,8%
Resultaat	-2.822,1	-12.820,3	-9.770,1	76,2%
Opbrengst leningen – Titel III	875,0	9.457,9	6.692,0	70,8%
Aflossing leningen – Titel III	70,2	681,3	708,8	100,4%
Resultaat inclusief schuldaflossing	-2.017,3	-4.043,7	-3.786,9	93,6%
Begrotingsuitvoering DAB's				
Ontvangsten	1.430,7	2.056,7	1.472,2	71,6%
Uitgaven	1.453,6	2.056,7	1.415,6	68,8%
Resultaat	-22,9	0,0	56,6	
Begrotingsresultaat	-2.040,3	-4.043,7	-3.730,3	92,2%

Eén voorbehoud:

Openstaande verbintenissen: 193,1 miljoen euro te weinig vastgelegd voor nog niet opgevraagd kapitaal

**(3) Algemene rekening:
ESR- rekening**

**Oordeel: zonder
voorbehoud**

ESR rekening

(in miljoen euro)

Reconciliatie van budgettaire uitvoeringsrekening met ESR-rekening		
	Ontvangsten	Uitgaven
Uitvoeringsrekening budget	47.786,5	51.516,8
Reclassificatie ontvangsten/uitgaven	212,8	212,8
Overdracht resultaat (ESR-klasse 0)	7.501,0	3.770,7
ESR-rekening	55.500,3	55.500,3
	Budgettair	ESR-rekening
Ontvangsten	47.786,5	3.770,7
Uitgaven	-51.516,8	-7.501,0
Resultaat	-3.730,3	-3.730,3

(4) ESR – geconsolideerde rekening

**Oordeel: zonder
voorbehoud**

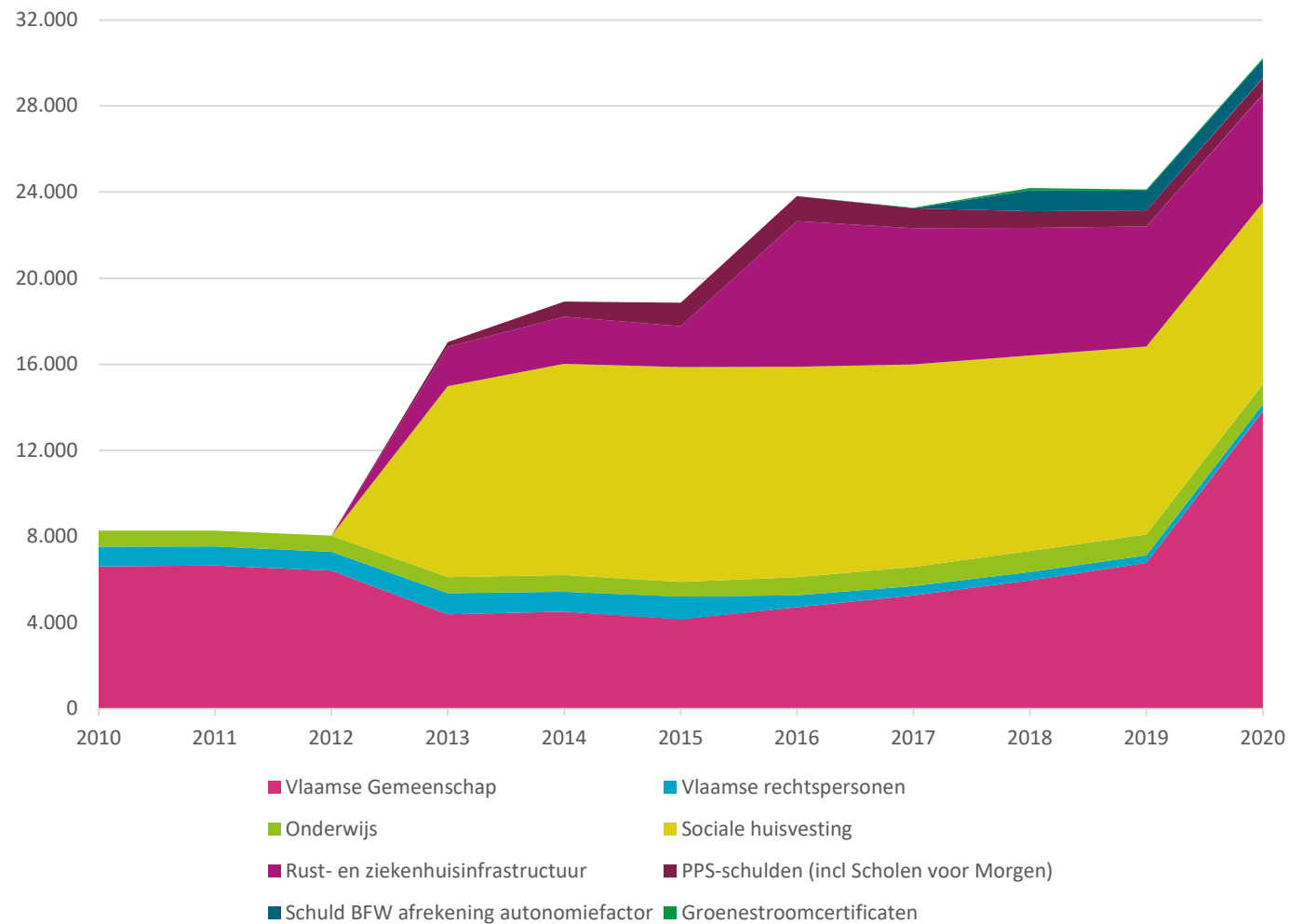

ESR rekening van de geconsolideerde Vlaamse overheid

(in miljoen euro)

Berekening van het vorderingensaldo	2019	2020
Algemene rekeningen		
Ontvangsten	42.663,8	46.260,8
Uitgaven	-24.637,7	-26.357,2
Saldo	18.026,1	19.903,6
Vlaamse rechtspersonen		
Ontvangsten	7.871,5	7.733,6
Uitgaven	-24.953,2	-28.016,3
Saldo	-17.081,7	-20.282,7
Eliminaties		
Eliminatie kapitaalverstrekkingen en participaties (ESR 8)	844,2	1.016,6
Eliminatie schuldverrichtingen (ESR 9)	-1.681,9	-6.637,1
Totaal eliminaties	-837,7	-5.620,5
ESR-vorderingensaldo economische hergroepering	106,7	-5.999,5
ESR-correcties	63,7	-11,9
ESR-vorderingensaldo Vlaamse gemeenschap	170,4	-6.011,5

Evolutie geconsolideerde schuld 2010-2020

Geconsolideerde schuld per 31 december 2020

(in miljoen euro)

	2019	2020
Directe uitstaande schuld	6.802,3	13.935,0
VMSW	5.728,4	5.503,0
VWF	2.399,8	2.239,8
Ziekenhuisinfrastructuur	4.099,5	3.658,0
VIPA	1.478,7	1.376,8
Universiteiten en Hogescholen	579,9	560,0
Erkende Kredietmaatschappijen	600,9	673,9
De Lijn	254,3	152,3
Agion	362,7	373,5
Scholen van Morgen	129,2	151,9
Brabo I	171,6	169,3
Noord Zuid Kempen	210,5	204,7
Groene stroomcertificaten	115,0	58,7
Schuld BFW afrekening autonomiefactor	916,0	867,6
Andere	327,4	300,7
Totale geconsolideerde schuld	24.176,2	30.225,2

Is de begroting uitgevoerd zoals voorzien ?

Beleidsuitvoering 2020 - selectie

- Derde deel van het rapport (hoofdstuk 4)
- Duiding bij de uitvoering van de begroting 2020:
 - Kwaliteit van de BBT bij uitvoering
 - Overdracht van beleidskredieten 2020
 - Impact van de coronapandemie op de rekening 2020
 - Problematiek van de wachtlijsten

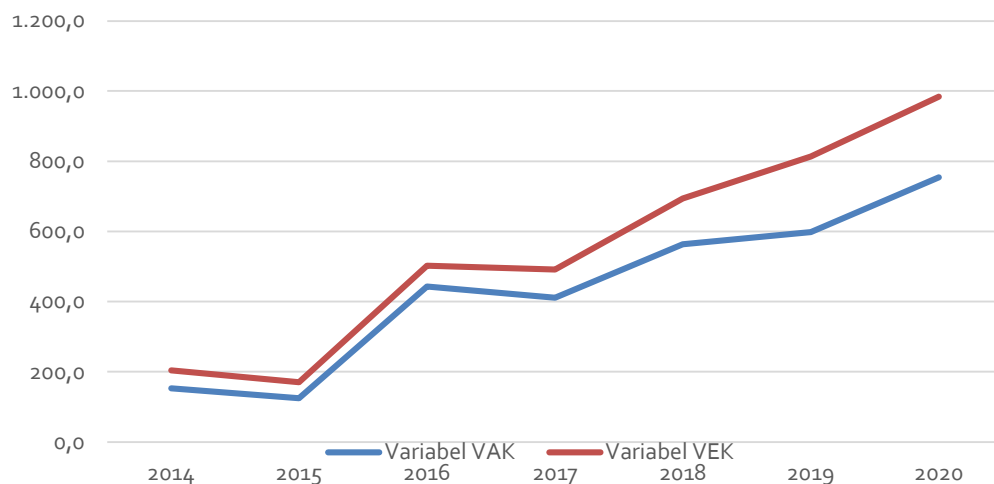

Kwaliteit van BBT bij uitvoering

- Eerste BBT bij uitvoering
 - Belangrijke stap naar meer transparantie over gevoerde beleid
 - Complementair aan BBT bij begroting
 - Timing: pas beschikbaar op 21/5
- Algemene indruk positief, maar kwaliteit informatie varieert
 - Goede samenvatting beleidsinitiatieven afgelopen jaar
 - Toelichting bij kredietevolutie en reële uitvoering (vooral wat, minder waarom)
 - Meer uitleg over algemene rekening dan over rechtspersonen
 - Niet alle ISE komen aan bod
- Groeipad naar prestatiebegroting
 - Koppeling met strategische en operationele doelstellingen (2021?)
 - Indicatoren ontbreken meestal nog

Overdracht van beleidskredieten

- Elk jaar dragen begrotingsfondsen (variabele kredieten) of begrotingsruiters kredieten over naar volgend jaar
 - afwijking van eenjarigheidsbeginsel van de begroting
 - vermindert transparantie en voorspelbaarheid begroting
 - soms gebruikt om reserves op te bouwen
 - intering op saldi fondsen binnen beleidsdomein te compenseren

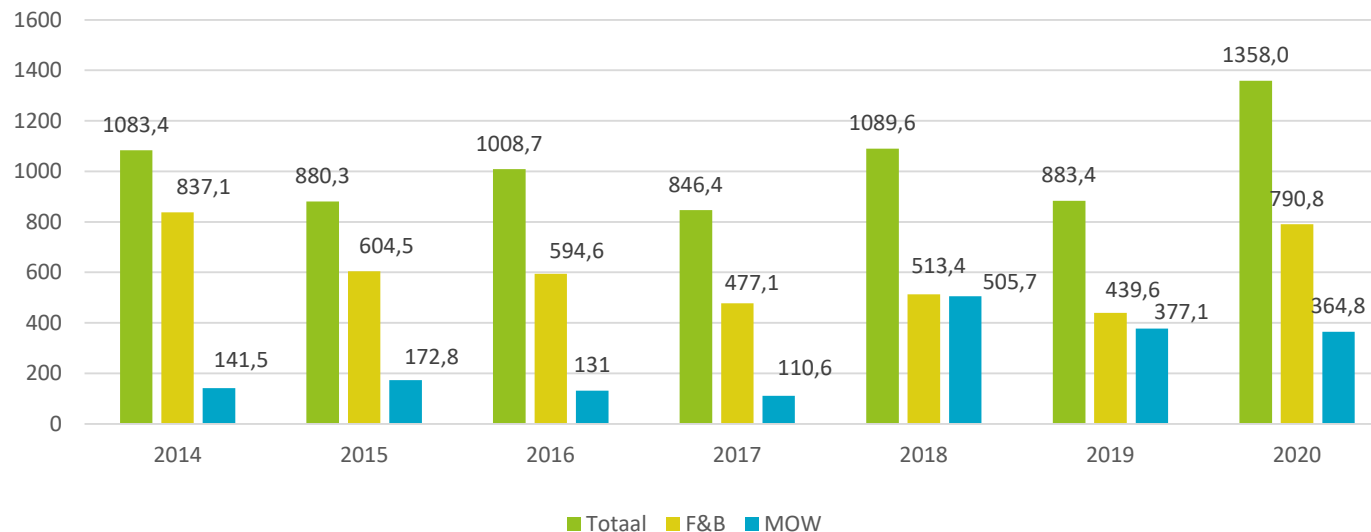
Overdracht	VAK	VEK
2014 -> 2015	153,1	204,1
2015 -> 2016	124,8	170,3
2016 -> 2017	442,8	502,7
2017 -> 2018	411,1	491,2
2018 -> 2019	563,3	694,2
2019 -> 2020	597,7	813,0
2020 -> 2021	745,9	984,4

- Evolutie saldi belangrijkste fondsen

Begrotingsfonds	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Evolutie 2019-2020
Overgedragen VAK							
Klimaatfonds	15,4	212,9	156,8	222,1	119,2	248,1	+128,9
Verkeersveiligheidsfonds	1,3	20,6	15,8	100,5	118,8	106,9	-11,8
Energiefonds	2,9	72,4	42,5	96,1	137,9	120,8	-17,2
Fonds Onroerende Goederen	-	5,2	12,4	23,0	49,7	49,9	+0,2
Andere					172,1	220,2	+48,1
Overgedragen VEK							
Klimaatfonds	18,0	217,0	162,7	227,1	145,5	266,3	+120,8
Verkeersveiligheidsfonds	1,3	21,3	22,9	134,3	175,4	165,4	-0,7
Energiefonds	10,8	84,3	89,9	140,7	217,4	216,7	-10,0
Fonds Onroerende Goederen	-	5,3	17,7	39,6	69,6	64,1	-5,5
Andere					206,3	271,9	+65,5

- Elk jaar dragen ook bepalingen in begrotingsdecreet (begrotingsruiters) kredieten over naar volgend jaar

- FB: vooral overdrachten van kredieten voor kapitaalverhogingen bij PMV die nog niet plaatsvonden
- MOW: vooral kredieten voor participatie in mobiliteitsknooppunten, overkappingsfonds, investeringen weginfrastructuur, provisie kilometerheffing, samenwerking Nederland en luchthavens

- Conclusies Rekenhof

- Niet altijd duidelijk of die saldi beleidsmatig nog nodig zijn – zo niet, beter (gedeeltelijk) desaffecteren
- Verantwoording bij uitgavendecreet licht niet altijd even helder de noodzaak van de omvangrijke kredietoverdrachten langs begrotingsruiters toe. Het is dan ook moeilijk na te gaan of de overdrachten effectief noodzakelijk zijn.
- Nieuw: decreet algemene rekening vermeldt per type krediet welk bedrag wordt overgedragen; en sluit aan met details in algemene rekening

Impact coronapandemie op 2020

- Coronapandemie weegt zwaar op begrotingsjaar 2020
- Rekenhof bevestigt de cijfers van de minister (uiteenzetting van 16/3/2021)
 - Coronamaatregelen zoals herverdeeld vanuit coronaprovisie
 - Niet: maatregelen te financieren met eigen middelen
 - Niet: reële aanwending door betrokken entiteiten
- Impact op de ontvangstenzijde
 - Vooral gevolgen voor dotaties BFW: -2.115,4 miljoen euro maar... BA2020 te negatief, afrekening in 2021 (+751,3 miljoen euro)
 - Gewestelijke belastingen
- Ook impact op de dagelijkse werking van de overheid, maar moeilijk te becijferen

Coronamaatregelen per beleidsdomein

(in miljoen euro)

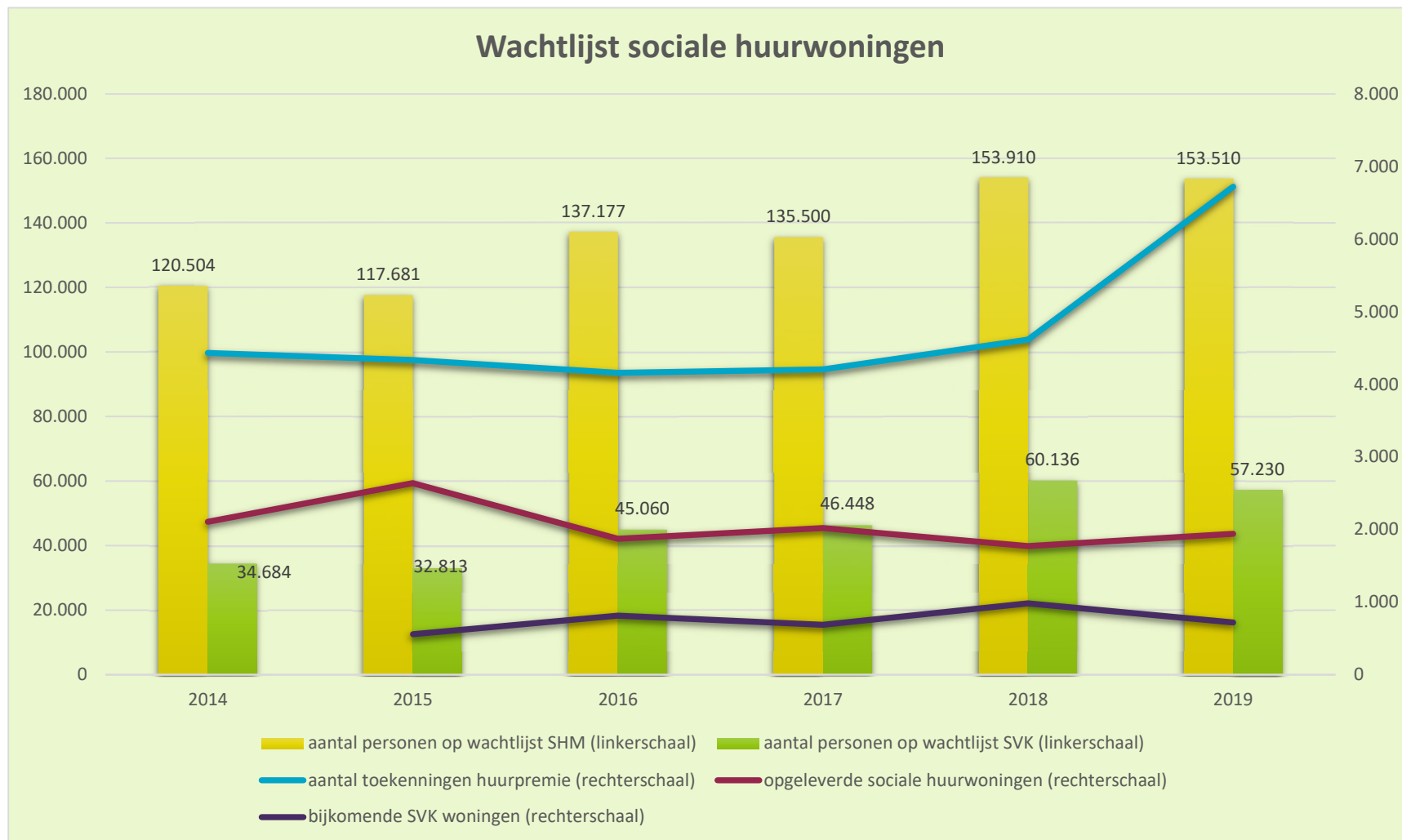
	Raming	Realisatie
Rechtstreekse steunmaatregelen	3.604,2	3.334,9
• EWI	1.857,5	1.891,3
• WVG	743,6	603,1
• KBBJ	302,8	210,9
• OMG	187,6	168,8
• OV	176,3	162,0
• WSE	122,6	125,4
• CJSM	91,4	81,8
• MOW	77,1	75,7
• LV	45,3	15,9
Leningen en waarborgen	2.241,5	352,9
• EWI	2.200,0	327,1
• OMG	13,5	25,2
• MOW	28,0	0,6

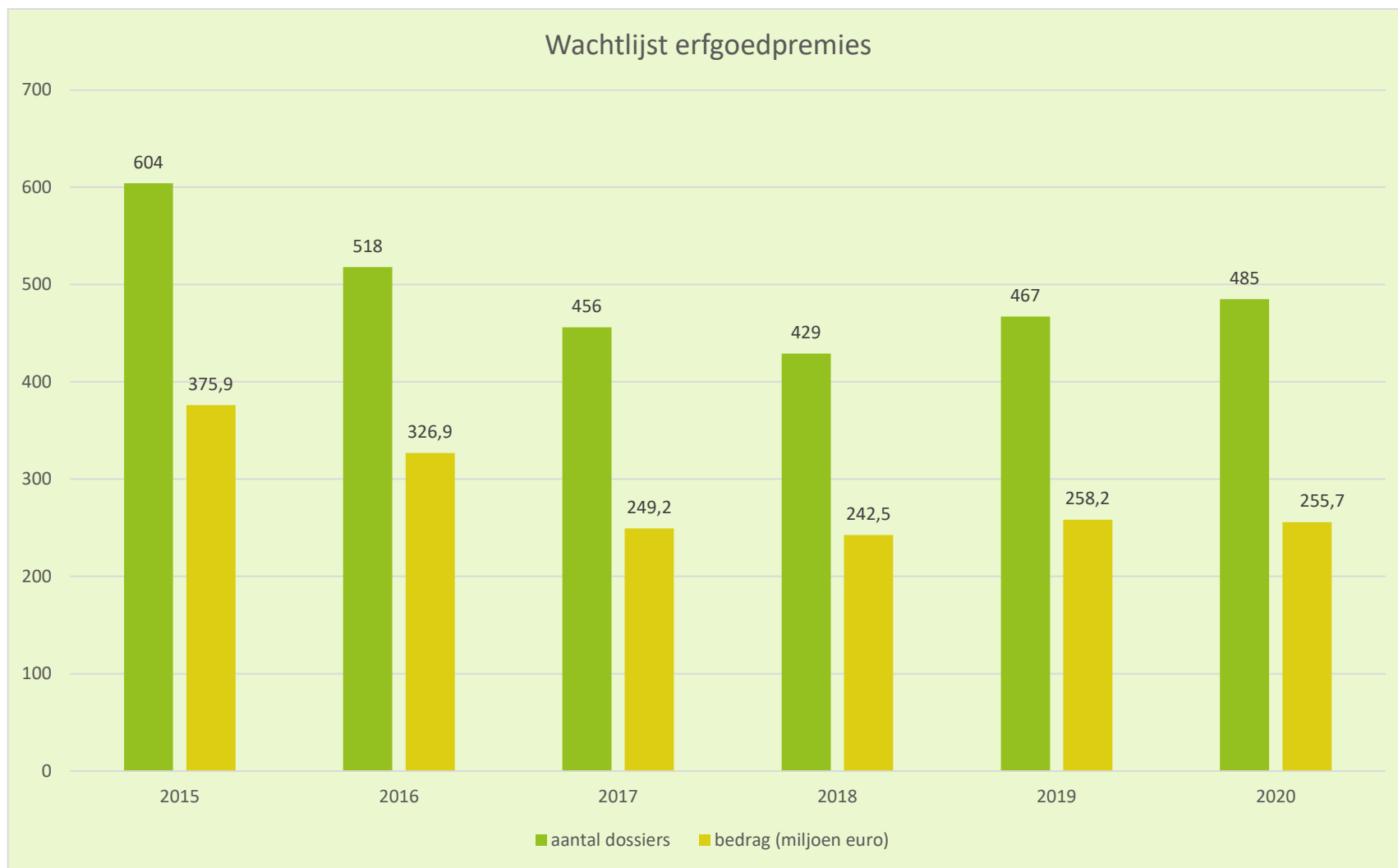
Problematiek van de wachtlijsten

- Discrepantie tussen vraag (nood aan dienstverlening) en aanbod leidt tot wachtlijsten
- Geen volledig overzicht, maar selectie van enkele sectoren
 - Sociale huurwoningen
 - Erfgoedpremie
 - Woonzorgcentra
 - Jeugdhulp
 - Scholeninfrastructuur

Sociale huurwoningen

Erfgoedpremies

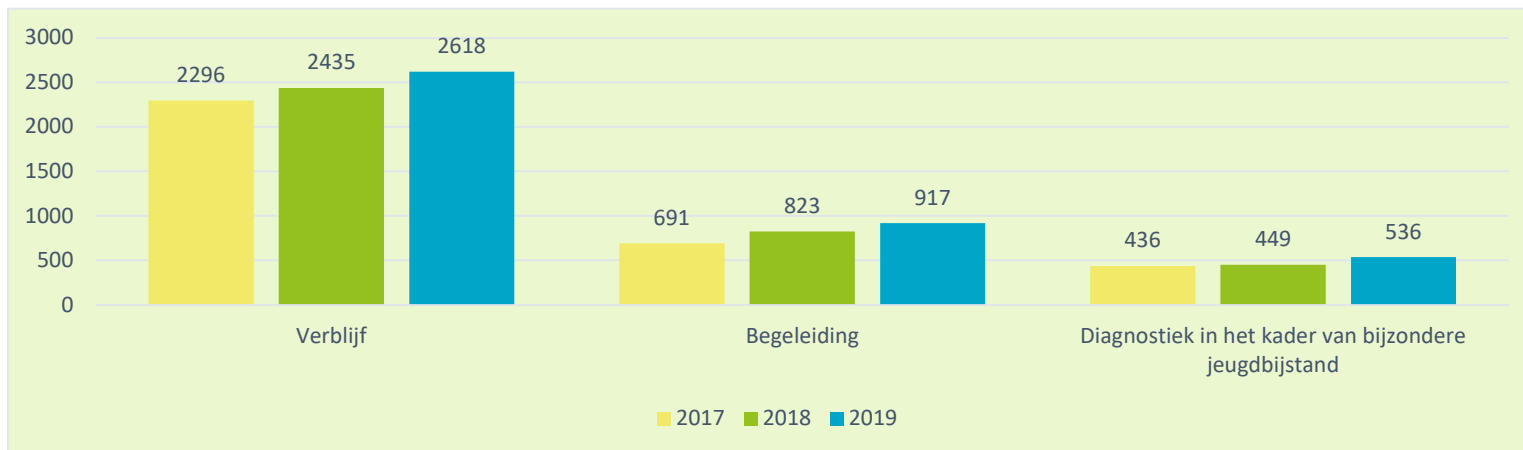

- **Woonzorgcentra**

- Uitbreidingsbeleid o.b.v. programmering per gemeente, in functie van demografische noden
 - Voorafgaande vergunning → erkennings- of omzettingskalender (vast tot 2025)
 - Bijkomende erkenning mogelijk voor opname van zwaar zorgbehoevende ouderen (hogere financiering voor extra zorg)
- Programmering anticipeert op toekomstige zorgnoden en wordt in grote lijnen uitgevoerd zoals gepland + bijkomende middelen voor betere financiering acute zorgzwaartenood

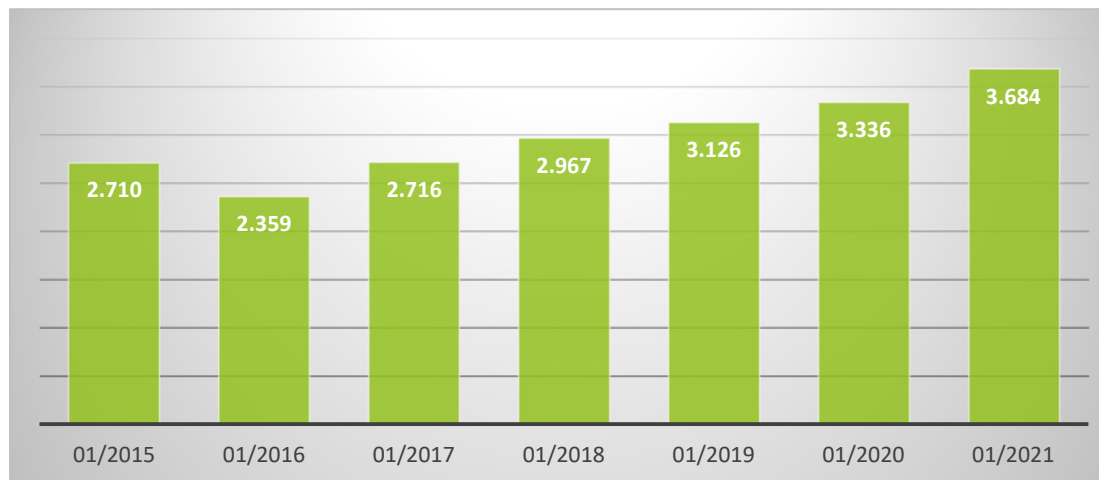
- **Jeugdhulp**

- Infrastructuur onderwijs

- AGIO-n-wachlijst

- GO! – 430 mln euro per jaar nodig om patrimonium in behoorlijke staat te brengen

- Algemene conclusie

- Ondanks inspanningen beleid, blijven noden groter dan aanbod
→ alternatieven mogelijk?
- Wachlijsten onvolkomen instrument